

Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2006

Bart HAECK

Licentiaat in de Rechten
Politiek redacteur bij *De Tijd*

Zoals in de vorige legislaturen beheerste de Vlaamse regering ook in 2006 het politieke gebeuren op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest.¹ De regering-Leterme was op het einde van het jaar halfweg haar legislatuur. De regering initieerde het overgrote deel van de decreten en deed dat binnen de krijtlijnen die ze in de zomer van 2004 in haar regeerakkoord had getrokken. Net zoals in 2005 werd voor grote, ingrijpende beslissingen uitgekeken naar 2007, het jaar waarin zich – na de federale verkiezingen van de zomer – gesprekken over een verdere staats hervorming aankondigden. De Vlaamse regering hoopte dat haar bevoegdheden voor het sociaal-economisch beleid dankzij die staats hervorming homogener zouden worden. In en buiten de Vlaamse regering werd ook uitgekeken of minister-president Leterme deel zou nemen aan de federale verkiezingen van 10 juni, een vraag waarop in 2006 geen antwoord kwam.

I. Regering

Frank Vandenbroucke – In augustus meldde het weekblad *Knack* dat minister van Onderwijs Frank Vandenbroucke in de zomer had overwogen om ontslag te nemen uit onvrede met de federale schoolpremie. De SP.A toonde zich daar volgens persberichten verdeeld over. Vandenbroucke kantte zich tegen de federale premie, waarvoor een budget van 87,6 miljoen euro was voorzien, omdat de federale regering volgens hem beter haar al beperkte financiële ruimte kon gebruiken om de begroting te saneren. Anderen, zoals de federale minister van Begroting, Freya Van den Bossche (SP.A), waren er voorstander van.

Federale verkiezingen – Op geregelde tijdstippen dook er speculatie op rond de vraag of minister-president Yves Leterme op 10 juni 2007 kandidaat zou zijn voor de federale verkiezingen. Op 22 juli liet hij in *het Laatste Nieuws* optekenen: 'Pre-

1. Voor uitgebreide statistieken over het Vlaams beleid, zie: VRIND 2006, *Vlaamse Regionale Indicatoren*, Brussel, Vlaamse Gemeenschap, Administratie Planning en Statistiek, 2006, 434 p. Zie ook: aps.vlaanderen.be.

Bart Haeck

mier worden schrikt me niet af.' Minister Bert Anciaux riep zijn collega-ministers daarop in *De Standaard* op niet deel te nemen aan de federale verkiezingen en de eendracht in de Vlaamse regering te bewaren. Zelf beloofde hij tot 2009 als Vlaams minister op post te blijven. Leterme gaf ook tegen het einde van het jaar geen uitsluitel of hij kandidaat zou zijn voor de federale verkiezingen of niet.

Tijdelijke breuk kartel CD&V/N-VA – Het tijdelijk uiteenvallen van het kartel tussen CD&V en de N-VA bracht begin december de Vlaamse regering onder spanning. De breuk gebeurde nadat Jean-Marie Dedecker, die na de verkiezingen van 8 oktober uit de VLD was gezet, zich aangesloten had bij de N-VA, zeer tegen de zin van de christen-democraten. De versie van de feiten van wat was gebeurd, verschilde bij de N-VA en de CD&V. De eersten vertelden in de pers dat Leterme en CD&V-voorzitter Jo Vandeurzen woensdagavond 29 november op de hoogte waren gebracht van de komst van Dedecker naar de N-VA, en daartegen geen veto zouden hebben gesteld. Dat gebeurde volgens de N-VA-versie van de feiten pas de dag daarna, toen de christen-democratische parlementsleden zouden zijn geraadpleegd. Vooral bij de ACW'ers zou verzet zijn gerezen. In de pers verschilde de versie van CD&V'ers op enkele cruciale punten: Leterme zou gewoon bedenktijd hebben gevraagd om iedereen te kunnen raadplegen en zou tijdens die consultatieronde hebben gemerkt dat er bij de CD&V'ers geen draagvlak was om samen met Dedecker op één lijst te staan. Na de ministerraad liet Leterme zich op 2 december aan de pers ontvallen dat Dedecker 'toch maar eens bepaalde dingen moest herlezen' als hij gelooft dat zijn visie voor 90 procent met die van de N-VA strookte. Ook uit de weekendinterviews van 3 en 4 december bleken de spanningen. In het *Nieuwsblad op Zondag* had Bourgeois het over 'smerigheid', 'gespin', 'paars gedoe' en 'tackelen langs achteren en dan nog met de voeten vooruit'. Bourgeois reageerde daarmee op een volgens hem verkeerde voorstelling van zaken in *De Standaard*, waarin bericht werd dat Bourgeois zich zou hebben neergelegd bij tricolore sjerps voor de Vlaamse burgemeesters, aangevuld met een leeuwte.

De spanning had ook te maken met het feit dat de N-VA mathematisch niet nodig was om de Vlaamse meerderheid te vormen. 'We komen in een zeer dubbelzinnige situatie terecht', zei N-VA-parlementslid Jan Peumans op 4 december in *De Standaard*.

Toen Jean-Marie Dedecker de N-VA enkele dagen later verliet herstelden de N-VA en CD&V het kartel, waardoor ook in de Vlaamse regering de spanningen afnamen.

Septemberverklaring – De Vlaamse regering kreeg op 27 september het vertrouwen van de meerderheidspartijen in het Vlaams Parlement. In het debat dat daaraan vooraf ging, had vooral Groen! inhoudelijk kritiek op de septemberverklaring van minister-president Leterme omdat daarin te eenzijdig nadruk zou liggen op economie en investeringen in infrastructuur. De andere oppositiepartij, het Vlaams Belang, had weinig inhoudelijke kritiek op de septemberverklaring, maar viel vooral de communautaire strategie van de Vlaamse regering aan.

Diversiteitsprotocol – Op 28 september ondertekenden de Vlaamse regering, vakbonden, werkgevers, natuur- en Noord-Zuidverenigingen en vertegenwoordigers van steden en gemeenten een protocol over duurzaamheid ‘Samen grenzen verleggen’. Het was de bedoeling de economische, sociale en ecologische evoluties beter op elkaar af te stemmen. Minister-president Leterme noemde het protocol een ‘Pact van Vilvoorde-plus’. Het moest helpen ‘het Pact van Vilvoorde’ – het toekomstproject van de vorige, paars-groene regering – op lange termijn uit te werken, zei Leterme.

II. Parlement

Voorzitterschap – Op 12 juli, daags na de Vlaamse feestdag, legde VLD’ster Marleen Vanderpoorten de eed af als voorzitter van het Vlaams Parlement. Ze volgde de socialist Norbert De Batselier op, die directeur werd bij de Nationale Bank. De Batselier erkende dat de wissel door de meerderheidspartijen was afgesproken bij de regeringsonderhandelingen in 2004.²

In zijn laatste plenaire zitting, op 12 juli, haalde De Batselier uit naar CD&V’er Eric Van Rompuy, die volgens hem leugens vertelde over zijn ontslagregeling. Door de commotie die in de pers rond die vergoeding was ontstaan, liet De Batselier zijn uittredingsvergoeding als lid van het Bureau en als parlementsvoorzitter vallen. Zijn uittredingsvergoeding als gewoon parlementslid behield hij wel. Op 6 juli had De Batselier ook al een persbericht uitgestuurd – wat slechts zeer uitzonderlijk gebeurde – om komaf te maken met ‘de aanhoudende roddels over zijn ontslagvergoeding’. Op 1 september, toen zijn mandaat bij de Nationale Bank inging, nam De Batselier ook ontslag als burgemeester van Dendermonde.

In het Vlaams Parlement werd De Batselier in september opgevolgd door zijn partijgenoot Bart Van Malderen. Naast De Batselier namen nog drie parlementsleden in 2006 ontslag. In januari liet ingevolge een politieke afspraak bij de SP.A Gracienne Van Nieuwenborgh zich opvolgen door Dirk De Cock. In februari nam Herman Reynders (SP.A) ontslag, omdat hij zich naar eigen zeggen voltijds wilde toeleggen op het burgemeesterschap van Hasselt. Hij werd vervangen door Els Robeyns.

In april nam Vlaams Belang’er Rob Verreycken ontslag na een reeks scheldpartijen met N-VA’ers in de gebouwen van het Vlaams Parlement, waarbij Verreycken bij de kantoren van de N-VA-fractie ook een N-VA-vlag vertrappelde. Hij werd opgevolgd door Hilde De Lobel.

2. In 2004 en 2005 had De Batselier nog geweigerd toe te geven dat er binnen de meerderheidspartijen een akkoord bestond over een opdeling van het mandaat van parlementsvoorzitter.

Bart Haeck

III. Bestuurlijke organisatie

Beter Bestuurlijk Beleid – Bij besluit van 25 juli (B.S. 4 augustus) benoemde de Vlaamse regering de laatste 30 van de 70 topambtenaren in de hernieuwde administratie. Een eerste benoemingsronde, waarvoor alleen topambtenaren uit de vorige administratiestructuur zich kandidaat konden stellen, was op 23 december 2005 al gebeurd.³ Nadien volgde een tweede ronde voor alle Vlaamse ambtenaren. Pas bij de derde ronde konden ook niet-ambtenaren kandideren. Zes kabinetsmedewerkers werden tot topambtenaar benoemd. Sommigen van hen werden – dankzij formele instemming van de regering – onmiddellijk terug gedetacheerd naar het kabinet waarvan ze afkomstig waren. Tijdens het vragenuurtje van 9 januari had minister van Bestuurszaken Bourgeois die praktijk nog verdedigd omdat ze nuttig kan zijn voor de continuïteit van het beleid. Groen! reageerde dat de topbenoemingen ‘een trieste bekroning waren van het meest drieste rondje politieke benoemingen ooit’.⁴ In 2006 nam de Vlaamse regering nog dertien besluiten ter uitvoering van het project Beter Bestuurlijk Beleid.

Gouverneurs – De Limburgse gouverneur en voormalig SP.A-voorzitter Steve Stevaert wekte wrevel bij leden van het Vlaams Parlement omdat hij zich volgens hen niet als een neutrale ambtenaar opstelde. Stevaert schreef mee aan het partijprogramma van de Nederlandse Partij van de Arbeid, sprak in een interview in *De Gazet van Antwerpen* in de ‘wij-vorm’ over de SP.A en liet zich daar ook uit over de politieke toekomst van de Vlaamse minister-president, Yves Leterme (CD&V).⁵ Minister van Binnenlands Bestuur, Marino Keulen, zei op 7 juni in het vragenuurtje dat hij de kwestie op de agenda zou brengen van het college van gouverneurs.

In oktober, een week voor de gemeenteraadsverkiezingen, opende Stevaert in het Oost-Vlaamse Deinze officieel de wijnfesten. Hij deed dat op uitnodiging van de lokale SP.A-lijstduwer, John Crombez, kabinetschef van de federale minister van Begroting, Freya van den Bossche (SP.A). Ook dat bezoek gaf op 24 oktober in het Vlaams Parlement aanleiding tot vragen in het vragenuurtje.

Lokale besturen – Met twee decreten van 2 juni (B.S. 26 juni en 30 juni) corrigeerde het Vlaams Parlement enkele technische fouten uit het gemeentedecreet van 15 juli 2005 en het provinciedecreet van 9 december 2005. Met een decreet van 22 december (B.S. 29 december) stuurde het Vlaams Parlement het gemeentedecreet nogmaals bij, dit keer met bepalingen over de OCMW’s.⁶

3. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 256-257, pp. 249-250.
4. *De Standaard*, zaterdag 29 juli.
5. Concreet zei Stevaert dat de federale verkiezingen ‘een ramp’ zouden worden voor minister-president Leterme.
6. Voor meer over de wetgeving, de organisatie en het verloop van de gemeente- en provincieraadsverkiezingen zie in dit nummer de bijdragen van: M. DEWEERDT, J. ACKAERT en T. VALCKE, e.a.

IV. Begrotingsbeleid

Begroting 2005 – Bij haar jaarlijkse evaluatie in januari toonde de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen zich optimistisch over het begrotingsbeleid. Het studie- en adviesorgaan van de sociale partners zei dat alles er op wees dat de doelstelling, een overschot van 619 miljoen euro, werd behaald. Op 29 december 2005 had ook minister van Begroting Van Mechelen aangekondigd dat er een overschot van die omvang was geboekt.

Begroting 2006 – Voor 2006 mikte de Vlaamse regering begin januari op een overschot van 419 miljoen euro. Volgens de SERV was dat doel vlot haalbaar. De raad noemde het positief dat er in tegenstelling tot de twee voorbije jaren nauwelijks sprake was van eenmalige inkomsten en dat de onderbenutting beperkt bleef tot een ‘normale’ 165 miljoen euro, of minder dan één procent van de uitgaven.

Na de begrotingscontrole van maart kondigde minister-president Yves Leterme aan dat de regering 150 miljoen euro extra zou investeren in het sociaal-economisch weefsel, zoals hij in 2005 had beloofd.⁷ Daarvan ging een derde naar infrastructuur in en rond de luchthaven van Zaventem,⁸ een derde naar arbeidsmarktbeleid – meer bepaald het banenplan⁹ – en een derde naar extra expansiesteun en ecologiesteun voor bedrijven. De regering bevestigde ook dat ze de reserves van het Zorgfonds met 150 miljoen euro optrok. Ze had dat in 2005 beloofd om op die manier de geconsolideerde staatsschuld van België te helpen bouwen.¹⁰ Voorts trok de Vlaamse regering 7,5 miljoen euro uit om de wachtlijsten in de zorgsector weg te werken en trok ze 12,6 miljoen euro extra uit om de subsidiëring van het gemeenschaps- en gesubsidieerd onderwijs verder gelijk te schakelen. Het Vlaams Parlement keurde de eerste begrotingscontrole goed in het decreet van 30 juni (B.S. 13 december).

Begroting 2007 – De Vlaamse regering keurde op 15 september het voorontwerp van begroting voor 2007 goed. Ze ging ervan uit dat de Vlaamse overheid 21,3 miljard euro zou uitgeven, ruim 1 miljard euro meer dan in 2006. Het overschot werd geraamd op 164,2 miljoen euro, 4,8 miljoen meer dan met de federale regering was afgesproken. Minister Van Mechelen verwachtte dat de Vlaamse overheid in 2008 – een jaar vroeger dan gepland – schuldenvrij zou zijn. Hij stelde voor het budget dat daardoor vrijkwam in een zorgfonds te stoppen.

Eind september werd duidelijk dat via de mechanismen van de financieringswet de federale dotatie in 2007 187 miljoen euro hoger zou liggen dan aanvankelijk geraamd. Veel had te maken met de fiscale capaciteit – het percentage federale

7. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 256-257, p. 264.

8. Infra, VI. Infrastructuur en mobiliteit.

9. Infra, V. Economie en werkgelegenheid.

10. De Europese Unie bekijkt de netto-staatsschuld. Opgebouwde reserves worden er dus van afgetrokken. Zie ook B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 256-257, pp. 254 en 285.

Bart Haeck

personenbelasting dat door inwoners van het Vlaams Gewest is betaald. Omdat het cijfer voor Vlaanderen gunstig evolueerde, was er een meevaller van 163 miljoen euro. Daarnaast steeg de dotatie met 24 miljoen euro omdat er in België (vooral Wallonië) meer jongeren waren dan een jaar eerder. De financieringswet bepaalde dat daarom een groter deel van de btw-inkomsten moest worden doorgeschoven aan de gewesten.

Tegelijk deelde minister Van Mechelen op 29 september mee dat voor 182 miljoen euro aangelegde veiligheidsbuffers in de begrotingen van vorige jaren ongebruikt waren. Volgens Van Mechelen was de begroting de voorbije jaren gestoeld op een economische groei van 2 procent. De meerinkomsten van een extra groei werden aan de kant gezet als buffer. Van Mechelen stelde voor die 182 miljoen euro samen met de 187 miljoen euro extra federale dotatie in een reservefonds aan de kant te zetten. Het zogenaamde 'toekomstfonds' werd in het programmadecreet van 22 december (B.S. 29 december) opgericht.

Schuldafbouw – De Vlaamse overheid bouwde haar schulden in die mate af dat Moody's, een organisatie die in kaart brengt hoe solvabel schuldenaren zijn, de Vlaamse overheid een Aaa-rating gaf, de hoogste vorm van kredietwaardigheid. De Vlaamse overheid dankte dat aan de opgebouwde begrotingsoverschotten en verminderende schulden.

In november werd bekend dat de Vlaamse overheid voor 100 miljoen euro facturen van de drinkwatermaatschappijen van 2007 naar 2006 schoof, omdat ze het geld had om die vervroegd te betalen.

Successierechten – Bij decreet van 7 juli (B.S. 20 september) moest een weduwe of weduwnaar vanaf 1 januari 2007 niet langer erfenisrechten betalen op de gezinswoning. De vrijstelling gold ook voor wie al drie jaar wettelijk samenwoonde (bijvoorbeeld als broer en zus) met de overledene. Ook paren die al een jaar feitelijk samenwonen, konden van de regeling gebruik maken. Kinderen betalen wel nog steeds erfenisrechten op de gezinswoning. Minister Van Mechelen schatte dat de Vlaamse overheid door de vrijstelling 45 miljoen euro aan inkomsten misliep.

Belastingvermindering – Bij decreet van 30 juni (B.S. 26 september) stemde het Vlaams Parlement in met de belastingkorting die was overeengekomen in het regeerakkoord.¹¹ Wie in het aanslagjaar 2008 een netto belastbaar activiteitsinkomen van 21.000 euro genoot, kreeg een belastingkorting van 125 euro. In het aanslagjaar 2009 werd dat 150 euro. In het aanslagjaar 2010 kreeg iedere Vlaming met een beroepsinkomen van minstens 5.500 euro per jaar een korting van 200 euro.

Publiek-private samenwerking – De SERV toonde zich in een evaluatie van het financieel beleid van de Vlaamse overheid in de laatste zes jaar op 18 mei bezorgd

11. B. HAECK, M. DEWEERDT, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2004, *Res Publica*, 2005, 2-3, pp. 331-333.

over de publiek-private samenwerking. De SERV-onderzoekers zeiden dat PPS ongetwijfeld een stap vooruit is, maar het overzicht bemoeilijkt. Zonder PPS ging in 2006 tien procent van het Vlaamse overheidsbudget naar investeringen, minder dan in 2005 en 2004.

Op 12 oktober richtten de Vlaamse overheid en de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) Via-Invest op (B.S. 25 oktober, bijlage). Via die vennootschap wilde de Vlaamse regering vijf zogenaamde 'missing links' in het wegennet aanleggen via een publiek-private samenwerking. De Participatiemaatschappij Vlaanderen werd met 51 procent van de aandelen hoofdaandeelhouder van Via-Invest, de rest was in handen van de Vlaamse overheid. Hierdoor moest de Vlaamse overheid niet langer zelf het constructierisico dragen. Uit de lijst van missing links¹² waaraan zou worden verholpen, schrapte minister Peeters de werken aan de brug van Temse, omdat de traditionele aanbestedingsprocedure al ver gevorderd was.

De Vlaamse regering besliste op 27 oktober het zenderpark van de VRT onder te brengen in een aparte vennootschap. De Vlaamse overheid, de VRT en de Participatiemaatschappij Vlaanderen zouden in een eerste fase de enige aandeelhouder zijn, maar in een latere fase werd privé-kapitaal mogelijk. De verzelfstandiging van het zenderpark was nodig omdat Vlaanderen, gezien de nakende overschakeling van analoge naar digitale ethertelevisie, de ether ging vrijmaken voor andere spelers.

Overheidsparticipaties – De Vlaamse regering maakte op 2 juni bekend dat ze het privé-belang van 49 procent in het waterzuiveringsbedrijf Aquafin terugkocht voor 94 miljoen euro. De transactie was opgelegd door de Europese Commissie, die in oktober 2002 het Vlaams Gewest in gebreke had gesteld omdat de manier waarop de gedeeltelijke privatisering van Aquafin was gebeurd in strijd was met de Europese regels.

De regering verkocht op 12 oktober dertien procent van de aandelen van GIMV, waardoor haar belang in de investeringsmaatschappij daalde tot 27 procent. Met de opbrengst (131 miljoen euro) was de regering van plan het kapitaal van de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM) met 100 tot 125 miljoen euro te verhogen. De BAM was op dat moment met banken aan het onderhandelen over leningen om de werken in Antwerpen te financieren. Door het hogere kapitaal verbeterden haar solvabiliteitsratio, waardoor lenen goedkoper werd.

Op 13 december maakte *De Tijd* bekend dat de Vlaamse Milieuholding exclusieve onderhandelingen had aanknoopt met het Nederlandse nutsbedrijf Delta om de Vlaamse afvalstoffenmaatschappij Indaver over te kopen. Het bod van Delta waardeerde Indaver op 495 miljoen euro. De Vlaamse overheid was van plan driekwart van haar 52%-belang in Indaver te verkopen, wat haar 200 miljoen euro zou opbrengen.

12. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, p. 258.

Bart Haeck

V. Economie en werkgelegenheid

Vlaanderen in actie – De Vlaamse regering stelde op 10 juli in de zoo van Antwerpen ‘Vlaanderen in actie’ voor, een plan dat in de pers ook ‘businessplan Vlaanderen’ werd genoemd. In het document presenteerde ze haar sociaal-economische toekomstvisie op Vlaanderen, en stelde ze een reeks van 34 projecten voor, ondergebracht in vier hoofdstukken.

- Voluit voor talent. De regering ging uitvoerig in op technische beroepen, stages en een goede opleiding. Zo was er bijvoorbeeld aandacht voor nieuwe eindtermen technologie en wetenschap, werd er voortgebouwd op de ervaringen uit de proeftuinen in het onderwijs, meer geld voor hogescholen die er in slagen kansarmen te doen slagen in hun opleiding, werd een ‘datingsite’ voor stages aangekondigd, alsook een netwerk van scholen en opleidingscentra rond auto-assemblagebedrijven. De VDAB zou verder ‘waar nuttig’ zijn infrastructuur ter beschikking stellen van scholen. Oudere werknemers zouden meer kansen op loopbaanbegeleiding krijgen.
- De centrale ligging van Vlaanderen. ‘Vlaanderen in Actie’ besteedde heel wat aandacht aan de zee- en luchthavens en aan een betere relatie met de internationale hoofdkwartieren in Brussel. Er werd voorgesteld de zeehavens van Antwerpen, Gent, Zeebrugge en Oostende te promoten als ‘Flanders Port Area’. In het Deurganckdok startte een proefproject om zeeschepen vroeger op de dag te laden en te lossen, zodat minder vrachtwagens tijdens het spitsuur de weg opmoesten. In Zeebrugge startte een proefproject om te bekijken hoe kon worden vermeden dat vrachtwagens en goederentreinen leeg terugrijden. Voorts werd meer wetenschappelijk onderzoek rond logistiek aangekondigd, alsook de aanwerving van extra Vlaamse economische vertegenwoordigers in het buitenland. Brussel en zijn hoofdkwartieren van internationale bedrijven en instellingen zouden worden ondersteund met ‘aangepaste regio-marketing.’
- Klantvriendelijk en efficiënte overheid. De Vlaamse regering zette ook in op een efficiënte overheid. Er zouden dienstverleningscharters tussen burgers en overheidsdiensten komen en een kadaster van alle vergunningen. Er werd voortgebouwd op het principe van één aanspreekpunt en de mogelijkheid werd geopend om taken uit te besteden aan bedrijven en vrije beroepen.
- Tot slot ging ‘Vlaanderen in Actie’ ook over innovatie, creativiteit en ondernemerschap. Bedoeling was een ‘cultuur van permanente vernieuwing’ te creëren. Om koploper te worden in ICT-investeringen richtte de regering Vlaanderen i-2010 op. Ook kwam er nog meer nadruk op e-government. De regering verwachtte ook meer innovatie in de welzijnssector, maar dan binnen de verzuilde structuren. Wel was er een voorstel tot een centrale portaalsite waar de expertise in de welzijnssector kon worden aangeboden. ‘Vlaanderen in Actie’ maakte ook gewag van de sensibiliseringscampagne ‘Jij bent Flanders’ Future’, die minister Fientje Moerman al in het begin van het jaar had gelanceerd. Met die slagzin wilde ze jongeren aansporen om wetenschappelijke en technische opleidingen te volgen.

Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2006

De Vlaamse regering rekende op een groep van 150 mensen uit bedrijven en middenveldorganisaties – zogenaamde ‘captains of society’ – om ‘Vlaanderen in actie’ concreet uit te werken. Op 12 juli gaf minister-president Yves Leterme in het Vlaams Parlement toe dat hij pas na de gemeenteraadsverkiezingen voluit wilde gaan met het plan omdat de campagne zou worden geïnterpreteerd als een verkiezingscampagne. In een eindejaarsinterview, op 31 december in *De Tijd*, zei Leterme dat zijn coalitiepartners niet wilden dat hij scoorde met het plan, des te meer omdat het nog onzeker was of hij in 2007 zou deelnemen aan de federale verkiezingen. In eerdere reacties, in juli, had VLD-voorzitter Bart Somers op ‘Vlaanderen in Actie’ gereageerd dat hij er niets nieuws in had gelezen. In *De Standaard* reageerde Vlaams minister Bert Anciaux dat ‘Vlaanderen in Actie’ ‘niet zijn plan’ was.

Pas in december stelde de Vlaamse regering Mimi Lamote, de voormalige algemeen directeur van de textielketen C&A, aan als voorzitter van de captains of society. Die groep kwam op 21 december een eerste keer bijeen. Minister-president Leterme riep hen op meer risico te durven nemen en ‘het wereldwijde speelveld te gebruiken om de toekomst van de Vlaamse economie te vrijwaren’.

In het voorjaar had Flanders DC, een door de Vlaamse overheid gesubsidieerde vzw, een rapport gepubliceerd waarvan de inhoud spoorde met de uitgangspunten van ‘Vlaanderen in Actie’. Op 16 mei publiceerde Flanders DC een omvangrijk rapport waarin Vlaanderen werd vergeleken met acht topregio’s. Daaruit bleek dat Vlaanderen rijk is, maar dat die welvaart kwetsbaar is. Het rapport beval de Vlamingen aan meer vertrouwen te hebben in eigen kunnen, er meer van overtuigd te zijn dat buitenlanders economische vernieuwing brengen. De overheid moest de lasten op lonen verminderen en de markt meer laten spelen in dienstensectoren zoals onderwijs en gezondheidszorg. De Vlaamse minister van Economie, Fientje Moerman, zei bij de voorstelling van het rapport dat het ‘naadloos aansloot op wat de regering wil’.

Onderzoek en innovatie – In het programmadecreet van 22 december (B.S. 29 december) lanceerde de Vlaamse regering het zogenaamde ‘Methusalem-programma’, de Hercules-financiering en het Odysseus-programma. Het Methusalem-programma diende om toponderzoekers aan universiteiten meer financiële zekerheid te geven. Een panel van internationaal gerenommeerde academici zou in kaart brengen welke Vlaamse onderzoekers in hun branche tot de wereldtop behoren. Die onderzoekers zouden zeven jaar lang een structurele financiering krijgen.

Het Odysseus-programma moet toponderzoekers (terug) naar Vlaanderen lokken door hen via een meerjarenbudget financiële zekerheid te geven. Via Hercules wilde de Vlaamse overheid zware infrastructuur voor onderzoekers aan universiteiten en hogescholen financieren.

KMO’s – Bij decreet van 19 mei (B.S. 30 juni) creëerde het Vlaams Parlement de win-win-lening, eerder aangekondigd als de Vriendenlening. Ze ging op 1 september van kracht. Particulieren konden van de regeling gebruik maken wanneer

Bart Haeck

ze een achtergestelde lening verstrekken aan een KMO die nog geen drie jaar is ingeschreven bij de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO). Wie gebruikt maakte van de win-win-lening, kon 2,5 procent van het geïnvesteerde bedrag van de belastbare inkomsten aftrekken. Het fiscale voordeel bedroeg maximaal 1.250 euro.¹³

Op 10 maart werd het Vlaams Innovatiefonds (Vinnof) operationeel. Het participeerde voor ten hoogste 500.000 euro of tachtig procent van het kapitaal in jonge, innovatieve bedrijven. Ook voor het Vinnof kwamen alleen jonge bedrijven in aanmerking, die nog geen drie jaar waren ingeschreven bij de KBO.¹⁴ Het een jaar eerder opgestarte Arkimedes-fonds hield eind augustus zijn eerste jaarvergadering. Daar bleek dat de in 2005 bij beleggers opgehaalde 110 miljoen euro toegekend was aan twaalf durfkapitaalgroepen, die het dan zouden investeren in beloftevolle bedrijven. Voor tien ondernemingen was dat al gebeurd.¹⁵

Bij besluiten van 11 mei (B.S. 31 mei) en 31 maart (B.S. 8 juni) trad het Budget voor Economisch Advies (BEA) in werking. BEA verving de vroegere werkgeverscheques voor opleiding, advies, durf-na-advies en gratis opstart. De Vlaamse regering vond dat de vier cheque-systemen onvoldoende resultaten hadden bereikt.¹⁶ *De Tijd* berichtte op 14 december dat eind oktober slechts 5 miljoen euro van het BEA-budget was opgebruikt, terwijl in 2006 in 47 miljoen euro was voorzien. Minister Moerman kondigde aan dat ze het systeem zou bijsturen.

Op 27 oktober wees de Vlaamse regering 25 gemeenten aan waar de overheid meer bedrijfssteun kan toekennen dan in de overige 283 Vlaamse gemeenten.¹⁷ De zogenaamde regionale steunkaart 2007-2013 ging toen naar de Europese Commissie, die er het laatste woord over had.

Eind oktober startte Participatiemaatschappij Vlaanderen het Fonds Vlaanderen Internationaal (FVI) op. Het Fonds nam participaties in of verstreekte achtergestelde leningen van 150.000 euro tot 1 miljoen euro aan Vlaamse KMO's die in het buitenland een dochterbedrijf oprichtten.

Bij besluit van 17 november stemde de Vlaamse regering haar steun voor KMO's beter af op de kleine bedrijven van die groep. Hun kans op een subsidie werd groter omdat de maximale steun van de groeipremie, ook bekend als expansiesteun, werd beperkt tot 1 miljoen euro. Omdat ondernemingen een geweigerd dossier niet nog eens mochten indienen, moest de procedure ook sneller lopen. Voorts mochten bedrijven de groeipremie niet langer combineren met de ecologische steun, een verwante subsidievorm voor ecologische investeringen.

13. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, p. 260-261.

14. *Ibidem*.

15. *Ibidem*.

16. *Ibidem*.

17. Nieuwe gemeenten op de steunkaart waren Diksmuide, Ieper, Lo-Reninge, Middelkerke, Oostende, Wervik, As, Bree, Hechtel-Eksel, Herstappe, Lanaken, Leopoldsburg, Maaseik en Tongeren. Andere gemeenten behielden het gunstregime: Balen, Dessel, Mol, Beringen, Dilsem-Stokkem, Genk, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Lommel, Maasmechelen en Ronse.

Chemie – Op 25 januari kwam de Rondetafelconferentie Chemie voor het eerst samen. Op die vergaderingen zitten vertegenwoordigers van de bedrijven en van de vakbonden samen met de Vlaamse en federale regering bijeen om de uitdagingen voor de sector in kaart te brengen. Eerder had minister Moerman een dergelijke rondetafelconferentie afgerond voor de autosector.¹⁸

Banenplan – Minister-president Leterme en de minister van Werk en Onderwijs Vandenbroucke stelden op 16 januari het plan ‘Samen voor meer banen’ voor. Het banenplan kreeg voor de periode 2006-2009 een budget van jaarlijks budget van 79,5 miljoen euro mee. Het grootste deel daarvan (50 miljoen euro) kwam uit de enveloppe van 150 miljoen euro die de regering in 2005, na herhaaldelijk publiekelijk aandringen van minister Vandenbroucke, had uitgetrokken voor investeringen in het sociaal-economisch beleid.¹⁹ Een ander deel (13,5 miljoen euro) was vrijgekomen omdat de federale overheid de Vlaamse weerwerkpremie, bedoeld om oudere ex-werknemers te stimuleren een nieuwe job te vinden, had overgenomen.²⁰ De overige 16 miljoen euro was de sociale partners beloofd in het zogenaamde loopbaaneinde-debat, het Vlaams luik van het Generatiepact.²¹ Het banenplan bestond uit zes luiken.

- Werkgevers kregen via een tewerkstellingspremie een loonkostenvermindering van 400 tot 1.000 euro per maand wanneer ze 50-plussers aanwierven. Met dertig miljoen euro per jaar was die maatregel de budgettair belangrijkste van het banenplan. Bij besluit van 28 april (B.S. 23 juni) ging de maatregel (retroactief) op 1 april in. Om meer mensen aan het werk te krijgen maakte de regering ook het systeem van de individuele beroepsopleiding flexibeler: er kwamen meer begeleiders en de individuele beroepsopleiding via een interimkantoor werd beperkt tot vijftigplussers, allochtonen en personen met een handicap. Voorts kwamen er meer inspanningen om knelpuntvacatures in te vullen.
- De regering trok vijf miljoen euro uit voor ‘ervaringsclubs’ waar vijftigplussers terecht konden voor informatie en sollicitatietraining. Er kwamen ook jobcoaches. Via sociale werkplaatsen wilde de regering 400 jobs creëren.
- Om de werkenden te ondersteunen, startten de regering en de sociale partners gesprekken op over een ‘Competentieagenda 2010’, waarin aandacht moest zijn

18. Minister Moerman evalueerde op 10 mei die afspraken uit de rondetafel Automobielsector. Dankzij de loonlastenverlaging op ploegenarbeid was een Vlaamse ploegenarbeider in een voertuigenbedrijf in 2006 goedkoper dan een Duitse ploegenarbeider, maar zonder bijkomende maatregelen verdween dat verschil in 2007 door de automatische indexering van de lonen in België. Voor de voorgeschiedenis van de rondetafelconferentie, zie: B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, p. 265.
19. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 256, 257-264.
20. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 262-263.
21. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, p. 264.

Bart Haeck

voor bijkomende vorming. Er kwam ook extra geld voor een vlotter woonwerk-verkeer en voor bijkomende opvangplaatsen voor zorgbehoevende familieleden.

- Bovenop de al aangekondigde jongerenbanenplannen trok de regering 5 miljoen euro uit voor 200 extra 'startbanen' voor laaggeschoolde jongeren. De mogelijkheden voor deeltijds leren en werken werden uitgewerkt.
- Er kwam ook een website met info over de Vlaamse en federale banenplannen, lastenverlagingen en tewerkstellingsmaatregelen.
- Om diversiteit aan te moedigen, werd 'Jobkanaal', een samenwerking met de werkgeversorganisatie Voka, uitgebreid met Unizo en de social profit sector. De bedoeling was via jobkanaal de eerste drie weken een job vrij te houden voor vijftigplussers, allochtonen en personen met een arbeidshandicap. Zo'n vijfduizend mensen uit die 'kansengroepen' zouden op die manier werk moeten vinden. Filip Dewinter, de fractieleider van het Vlaams Belang kondigde tijdens het vragenuurtje van 18 januari aan dat zijn partij bij het parket een klacht zou indienen tegen de maatregel. Dewinter noemde Jobkanaal een 'grove vorm van anti-Vlaams racisme', 'discriminatie van het eigen volk' en een 'georganiseerd mechanisme van uitsluiting.' Van de klacht werd in 2006 niets meer vernomen.

Op 18 mei bevestigde de Vlaamse regering de maatregel toen ze samen met de sociale partners en vertegenwoordigers van allochtonen en mensen met een handicap het diversiteitsprotocol ondertekende. Voor dat protocol trok ze 8,7 miljoen euro uit, waarvan 3 miljoen euro voor Jobkanaal. Er ging ook geld naar consulenten bij de vakbonden, diversiteitsplannen in ondernemingen, proefprojecten en projectontwikkelaars leeftijdsdiversiteit.

De minister van Sociale Economie, Kathleen Van Brempt, kondigde tijdens het vragenuurtje van 25 januari in het Vlaams Parlement aan dat dertien steden drie maanden extra kregen om een plan tegen jeugdwerkloosheid op te stellen.²²

Vlaams Agentschap Ondernemen – De Vlaamse regering nam in 2006 elf besluiten om het Vlaams Agentschap Ondernemen actief op te starten. VLAO startte administratief op 1 januari en werd op 1 april operationeel. VLAO fungeerde als een uniek aanspreekpunt voor ondernemers en bedrijven en verving de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen en de afdeling voor bedrijfsadvies van het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen.²³

VDAB – Op 1 april volgde de Gentse zakenadvocaat Dirk Van de Gehuchte Ivan Bostyn op als voorzitter van T-groep, de koepel boven de voormalige commerciële

22. Minister Vandenbroucke, minister Van Brempt en vertegenwoordigers van Aalst, Antwerpen, Beringen, Genk, Gent, Hasselt, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Leuven, Maasmechelen, Mechelen, Oostende en Ronse hadden daarover in december 2005 een akkoord ondertekend. Zie B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 263-264.

23. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, p. 261.

le activiteiten van de VDAB, zoals uitzendarbeid, werving, selectie, outplacement en commerciële beroepsopleiding. Bostyn was in 2005 in opspraak gekomen vanwege enkele hoge vergoedingen en omdat hij administrateur-generaal van de VDAB bleef, terwijl hij ook T-Groep bestuurde.²⁴

Op 19 mei, de dag waarop de publieke vennootschap T-groep zijn algemene vergadering hield, bleek dat de organisatie zich verder lostrok van de VDAB. Voogdijminister Kathleen Van Brempt kondigde in enkele kranten aan dat T-groep zich in 2009 geleidelijk aan zou privatiseren.

Hinder wegenwerken – Bij decreet van 7 juli (B.S. 6 oktober) kregen ondernemingen die leden onder verstoorde bereikbaarheid ten gevolge van hinder door openbare werken een rentetoelage op een overbruggingskrediet. Het voorstel van decreet was ingediend door CD&V-fractie leider Ludwig Caluwé, die er een aanvulling op zag op de wet-Dedecker. Dankzij die wet kregen handelaren die door openbare werken voor hun klanten niet bereikbaar waren een vergoeding.

VI. Infrastructuur en mobiliteit

Werken Antwerpen – Bij besluit van 16 juni (B.S. 30 juni) legde de Vlaamse regering het tracé van de Oosterweelverbinding vast. De Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM) kon daardoor starten met de selectie van het aannemersconsortium dat de Oosterweelverbinding zou aanleggen en gedeeltelijk financieren.

Tijdens een hoorzitting in het Vlaams Parlement deelde de top van de BAM mee dat ze voorzichtiger was geworden in haar prognoses over de tolinkomsten, die een cruciale rol speelden in het terugbetalen van de investeringen in het Masterplan Antwerpen. Eerdere prognoses hadden een waarschijnlijkheidsgraad van 50 procent, maar de banken – die aan de BAM geld leenden voor de financiering van de werken – vonden dat te weinig. De BAM had daarom de waarschijnlijkheidsgraad van de prognose opgetrokken tot 90 procent, wat een tiende minder verkeer en bijhorende tolinkomsten impliceerde.

De Tijd citeerde op 12 december uit een confidentiële discussienota van de Vlaamse regering waaruit bleek dat de regering rekening hield met het scenario dat de werken in Antwerpen tot 3,5 miljard euro zouden kosten. THV Noriant, het aannemersconsortium dat de opdracht in de wacht had gesleept had een eerste offerte ingediend die dertig procent boven het regeringsbudget lag, bleek volgens de krant uit het document. Omdat een deel van de btw op de werken niet recupereerbaar bleek, steeg de factuur met 80 miljoen euro. In de discussienota stond voorts: 'uit deze analyse is gebleken dat de BAM niet in staat is om voldoende financiering aan te trekken om de totaliteit van het Masterplan te financieren.'

24. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 264-265.

Bart Haeck

De analyse strookte met verkoop van dertien procent van de aandelen van de GIMV, een transactie die op 12 oktober was gebeurd. Minister Van Mechelen had toen gezegd dat hij de opbrengst – 131 miljoen euro – vooral zou gebruiken om het kapitaal van de BAM te verhogen, waardoor de BAM minder en aan aantrekkelijker voorwaarden zou kunnen lenen.²⁵

Uit een rapport van het Rekenhof bleek op 21 juni dat het Vlaams Parlement nog steeds geen overzicht had op het volledige kostenplaatje van het Masterplan Antwerpen.

De BAM stelde op 22 december een nieuwere maar nog steeds voorlopige maquette van de Oosterweelverbinding voor. De BAM deelde mee dat de werken aan de Oosterweelverbinding ten vroegste in 2007 zouden beginnen.

Zaventem – De regering stelde in januari een evaluatie van haar START-project voor de luchthaven van Zaventem voor. Minister-president Leterme deelde mee 20 miljoen euro extra in het plan te stoppen, geld dat destijds was opzij gezet voor de opstart van het latere SN Brussels Airlines. Daarbovenop kwam de 50 miljoen euro die in 2005 al was aangekondigd. Het totale budget bedroeg 800 à 900 miljoen euro. Leterme deelde mee dat het de bedoeling was een bijdrage voor de werken te vragen aan de passagiers die langs Zaventem reizen, maar dat de aandeelhouder van de luchthaven, de Australische groep MacQuarie, zich daartegen had verzet. Om die reden zag de regering zich genoodzaakt het budget te verhogen.

De Tijd citeerde op 14 mei uit een visienota die de Vlaamse regering besteld had over de toekomst van de luchthaven van Zaventem. Daarin stond dat er op twintig jaar tijd 37.000 tot 60.000 jobs konden ontstaan in de luchthavenregio.

In november nam de regering de studie officieel in ontvangst. Daarin stond ook dat de luchthaven tegen 2025 jaarlijks 35 miljoen passagiers zou kunnen ontvangen, dubbel zo veel als in 2006. Groen!, de milieubeweging en de omwonenden van de luchthaven reageerden daarop verontwaardigd.

Regionale luchthavens – Een aannemersbedrijf startte op 9 augustus met het kappen van de bomen op het Fort III in Borsbeek, in de nabijheid van de luchthaven van Deurne. De gemeenteraad van Borsbeek had daarmee eind 2005 ingestemd,²⁶ na een jarenlange politieke discussie. De Vlaamse regering schaarde zich op 13 januari achter het akkoord. Tegenstanders van het kappen vreesden dat het verdwijnen van de bomen de voorbode zou zijn van een verlenging van de startbaan.

Tijdens een werkbezoek op 9 mei zei minister Peeters dat de voorwaarden waren geschapen om de luchthaven door te laten groeien naar 300.000 passagiers per jaar, een verdubbeling. Verwacht werd dat ook de tunnelwerken aan de Krijgsbaan, die in het verlengde van de startbaan lag, konden starten in 2007.

25. *Supra*, IV. Begroting.

26. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, p. 269.

Ondertussen bekeek de Vlaamse regering de toekomst van de regionale luchthavens van Oostende en Wevelgem. Oostende moest vooral een vrachtluchthaven worden, aangevuld met passagierscharters en opleiding van piloten en technici. De toekomst van Wevelgem lag volgens de regering in de zakenluchtvaart. Eerder had de regering al beslist dat ook de luchthaven van Deurne van belang is voor de zakenluchtvaart. De luchthavens van Oostende en Wevelgem kregen ook de opdracht tegen het jaareinde een businessplan op te stellen dat moest aantonen dat ze levensvatbaar waren.

Op 22 december maakte minister Peeters bekend dat hij de luchthavens van Kortrijk-Wevelgem en Oostende zou opsplitsen in een Luchthavenontwikkelingsmaatschappij (LOM) en een Luchthavenexploitatie maatschappij (LEM). De LOM zou een nv van publiek recht worden waarin de overheid garant staat voor de ontwikkeling, de instandhouding en het beheer van de basisinfrastructuur. Het Vlaams Gewest nam ook de veiligheidskosten op zich. De LOM zou voorts de gronden via een concessieovereenkomst ter beschikking stellen aan de LEM. Die werd een nv van privaat recht die zich uitsluitend richtte op de exploitatie en de vermarkting van de luchthaven, een activiteit waaruit de overheid zich terugtrok. Op 12 december hadden de havens van Oostende en Zeebrugge, de West-Vlaamse Intercommunale (WVI) en een onbekende privé-investeerder zich samen kandidaat gesteld om de luchthaven van Oostende uit te baten.

Doel – Minister Peeters gaf in juni toelichting over de toekomst van Doel op een gespreksavond in de gemeente Beveren, waar Doel deel van uitmaakt. Hij zei dat alle eerdere beslissingen van de Vlaamse overheid impliceerden dat Doel onleefbaar is. Peeters bevestigde zijn standpunt de dagen nadien ook in krantenartikels en verwees naar de gewestplanwijziging van 1 juni 1999 en van 8 september 2000, die van Doel respectievelijk industriegebied en zeehavengebied maakten. Eind 2006 liep het tijdelijk woonrecht in Doel af.

Kanaal Gent-Terneuzen – Minister van Openbare Werken Kris Peeters maakte op 4 januari bekend dat hij aan de Nederlandse regering 25 miljoen euro had beloofd om een geplande tunnel onder het kanaal Gent-Terneuzen in het Nederlandse Sluiskil dieper te maken. Daardoor zou de waterdiepte in het kanaal 16 meter bedragen. Nederland wilde de tunnel aanvankelijk 13,5 meter diep maken maar ging later akkoord met een verdieping, op voorwaarde dat de Vlaamse regering die betaalde.²⁷

De Lijn – Minister van Mobiliteit Kathleen Van Brempt en Ingrid Lieten, directeur-generaal van De Lijn, stelden op 14 juli het veiligheidsplan van de De Lijn ‘Veilig op weg’ voor. De uitvoering ervan werd geraamd op 20 miljoen euro per jaar. Tien keer meer camera’s op de voertuigen, meer veiligheidspersoneel en extra opleidingen voor het personeel waren de belangrijkste elementen van het plan.

27. Infra, XII. Varia.

Bart Haeck

VII. Ruimtelijke ordening en milieubeleid

Mest – Begin februari maakte Groen!-parlements Vera Dua cijfers van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) bekend waaruit bleek dat er in de zogenaamde ‘kwetsbare gebieden’, zones waar strikte bemestingsnormen gelden om de kwaliteit van het grondwater te beschermen, te veel nitraat in de bodem zat. Dat impliceerde dat landbouwers zich niet aan de normen hielden. De VLM had ook onderzocht wat het effect was van de toelating van minister Peeters om in kwetsbare gebieden langer mest uit te rijden. Volgens Dua voldeden slechts een derde van de stalen in die gebieden aan de normen.

Op 8 februari deelde minister Peeters op een conferentie over mestverwerking mee dat landbouwers ook de komende jaren hun veestapel niet zouden mogen uitbreiden. De maatregel had een lange voorgeschiedenis: in 1989 had de minister van Leefmilieu, Theo Kelchtermans (CVP), beslist geen nieuwe vergunningen uit te reiken aan nieuwe landbouwbedrijven. Toch was – door nog niet ingevulde vergunningen te gebruiken – het aantal landbouwbedrijven nog toegenomen. In 2000 legde de Vlaamse regering een nutriëntengehalte op, ook bekend als ‘mestrecht’. Die zogenaamde ‘meststop’ zou eerst tot 2004 gelden, maar was verlengd tot 2006. Minister Peeters zei dat de kwaliteit van het grondwater eerst moest verbeteren vooraleer hij weer kon toestaan dat de veestapel groeide.

Op 17 februari keurde de Vlaamse regering een verstrenging van de mestwetgeving goed. Vooral de controle op de mesttransporten werd strenger. Het werd voor de Mestbank ook eenvoudiger om administratieve boetes te eisen voor het niet tijdig indienen van mestafzetdocumenten. Bij besluit van 30 juni (B.S. 23 augustus) werden landbouwers in probleemgebieden strenger gecontroleerd. Grote mestvervoerders zouden via gps worden gevolgd.

De Vlaamse regering nam op 7 juli een nieuw ontwerp van Mestactieplan aan. Minister Peeters had de krijtlijnen ervan al in 2005 bekendgemaakt.²⁸ Het uitgangspunt van MAP3 was dat landbouwers slechts meer dieren mochten houden als ze in staat waren zelf de mest te verwerken, zodat hij niet op landbouwgrond terecht komt. Landbouwers konden ook mestrechten kopen van elkaar. Om mestoverschotten weg te werken, kregen landbouwers meer vrijheid. De belangrijkste opties bleven de veestapel afbouwen, meer mest verwerken of meer mest exporteren. Bij decreet van 22 december (B.S. 29 december) werd het derde mestactieplan ingevoerd, na goedkeuring in het parlement.

Bodemsanering – Bij decreet van 16 juni (B.S. 18 juli) vereenvoudigde het Vlaams Parlement het bodemsaneringsdecreet van 1995. Heel wat procedures werden korter en eenvoudiger gemaakt. Historisch vervuilde bodems mochten minder ingrijpend gesaneerd worden en worden gebruikt, voor zover het milieu niet in

28. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 272-274.

gevaar kwam. Het werd ook makkelijker bodemsaneringsfondsen voor vervuulende sectoren op te richten, zodat de kosten solidair gedragen kunnen worden.

Afval – Minister Peeters stond in 2006 voor het eerst in jaren niet langer een afwijking toe op het verbod huishoudelijk afval te storten. Voor het storten van bedrijfsafval werd het verbod teruggeschroefd tot 440.500 ton. Het strenger regime was mogelijk dankzij het in gebruik nemen van twee nieuwe wervelbedinstallaties.

Vereenvoudiging milieuvergunning – Minister Bourgeois deelde na de ministerraad van 24 februari mee dat hij de procedures voor het aanvragen van een milieu- en een bouwvergunning zou versoepelen. Zowel de meest hinderlijke bedrijven (klasse 1) als de groep op een na meest hinderlijke bedrijven (klasse 2) zouden de mogelijkheid krijgen de twee aanvragen bij de gemeente te doen. Bovendien zou slechts één openbaar onderzoek nodig zijn. Bourgeois zei dat een integratie van de milieu- en de bouwvergunning het doel bleef, maar dat de administratie daarvoor nog niet klaar was.

Op donderdag 20 juli besliste de Vlaamse regering een proefproject op te starten over integrale milieuvoorwaarden. Voor garages, carrosseriebedrijven en schrijnwerkerijen zouden de milieuregels worden samengevat in één pakket. Dat moest hen toelaten de meer dan duizend pagina's tellende Vlarem-wetgeving niet meer te hoeven raadplegen. Het proefproject was de uitvoering van een decreet van 6 februari (B.S. 9 maart 2004).²⁹

Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen – In de commissie voor Ruimtelijke Ordening deelde minister Van Mechelen op 16 februari mee dat er niet meteen een grondige herziening van het tien jaar oude Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zou komen, al hoewel dat bij het ontstaan van het RSV voorzien was. Normaal gezien moest het RSV, een technisch document dat zegt hoe de ruimte in Vlaanderen wordt benut, in 2007 zijn uitgewerkt in gedetailleerde kaarten. Van Mechelen zei dat die oefening pas in 2009 rond zou zijn. Een grondige update van het RSV verwachtte Van Mechelen pas in 2012.

Sociale woningen – In augustus deelde de Christelijke arbeidersbeweging ACW mee dat het kabinet-Van Mechelen een interne dienstnota had uitgevaardigd waaruit bleek dat gemeenten in hun ruimtelijke plannen geen verwijzing mochten maken naar sociale woningen. Het kabinet-Van Mechelen bevestigde een paar dagen later in de pers dat gemeenten via hun verkavelingsvergunning bouwpromotoren niet mogen verplichten sociale kavels te verkopen of sociale woningen te bouwen. Wanneer een gemeente een bijzonder plan van aanleg goedkeurt, mag ze alleen maar criteria opleggen die te maken hebben met ruimtelijke ordening, stond volgens het kabinet-Van Mechelen in de interne nota.

29. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, p. 312.

Bart Haeck

Fraude – Het parket opende in maart een onderzoek naar corruptie bij het toekennen van positieve adviezen bij het toekennen van stedenbouwkundige vergunningen. Een honderdtal agenten viel daarbij op 7 maart binnen in de kantoren van de Administratie Natuur en Leefmilieu (AMINAL) en de Administratie Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (AHRM) van de Vlaamse gemeenschap in Brugge. Minister van Ruimtelijke Ordening Van Mechelen kondigde aan meer controles uit te voeren om normvervaging bij ambtenaren tegen te gaan.

VIII. Onderwijs

Leerplichtonderwijs – De vier onderwijsvakbonden, de vijf onderwijsnetten en de Vlaamse regering werden het in augustus eens over een nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) voor het leerplichtonderwijs. De onderhandelingen voor de zogenaamde CAO-VIII waren in mei 2005 begonnen.³⁰ Minister Vandenbroucke had toen in een budget van 215 miljoen euro voorzien. Daar kwam uiteindelijk 65 miljoen euro bij om het vakantiegeld van de leraren te verhogen. Volgens de minister was dat al in een eerdere CAO overeengekomen, maar was de maatregel nooit uitgewerkt. Bovendien werd een deel van dat vakantiegeld maar in de periode 2010-2011 betaald, dus na de duur van de CAO. Uitzonderlijk liep de nieuwe CAO langer dan twee jaar, namelijk tot in 2009.

Directeurs, administratief en ondersteunend personeel kregen dankzij de CAO een loonsverhoging. Directeurs van kleinere scholen mochten minder voor de klas staan, zodat ze meer tijd konden stoppen in de leiding van de school. Voorts kwamen er 1.330 extra jobs in het leerplichtonderwijs.

In de CAO stond ook dat de regering via functiebeschrijvingen de taken van de leraren in kaart wilde brengen, waardoor een grondiger evaluatie van de individuele leraren mogelijk werd. Twee opeenvolgende negatieve evaluaties, of drie in de loop van een carrière, leidden tot ontslag, ook al was de leraar vastbenoemd. De regel gold al, maar werd nooit toegepast omdat er geen beroep mogelijk was tegen een negatieve evaluatie. De CAO voorzag daarom in een beroepscollege. Omwille van de functiebeschrijving en de evaluatie weigerde de socialistische vakbond ACOD de CAO te verdedigen bij zijn achterban. Op 22 september vierden de ACOD-militanten de ontwerp-CAO. De basissen van de andere vakbonden aanvaardden de ontwerpovereenkomst later die maand wel.

In februari kondigde de ministers Vandenbroucke en Van Brempt aan dat in twaalf gemeenten een experiment rond gratis schoolvervoer zou starten. Op de vooravond van het nieuwe schooljaar deelde minister Vandenbroucke mee dat hij

30. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 278-279.

zijn plannen³¹ zou versnellen om het basisonderwijs gratis te maken. Vanaf september 2007 zouden ouders niet langer moeten betalen voor schriften, woordenboeken en ander noodzakelijk studiemateriaal.

Lerarenopleiding – Het Vlaams Parlement nam op 6 december het ontwerpdecreet over de lerarenhervorming aan. Van de waaier aan opleidingsvormen bleven er twee over: de ‘geïntegreerde lerarenopleiding’ aan de hogescholen voor kleuterleiders, onderwijzers en regenten, en de ‘specifieke’ lerarenopleiding voor wie al een diploma heeft en zich nog moet bijkomend bekwamen in het lesgeven. In beide modules werden er meer stages ingebouwd. Regenten moesten zich ook meer specialiseren: ze mochten slechts kiezen voor twee vakken, in plaats van drie. Om de kandidaat-leerkrachten beter te begeleiden moesten de scholen ervaren leerkrachten als mentor aanstellen.

Hoger onderwijs – Een maand na de CAO voor het leerplichtonderwijs, rondde minister Vandenbroucke en de vakbonden in september ook de sociale onderhandelingen voor het hoger onderwijs af. Het personeel van de hogescholen en universiteiten kregen een hoger vakantiegeld. Van het technisch en administratief personeel gingen ook de lonen omhoog. Voorts bepaalde de CAO dat de instellingen van het hoger onderwijs vanaf 2008 niet langer arbeiderscontracten zouden afsluiten, maar alle werknemers een bediendenstatuut geven.

In het voorjaar rees protest tegen de plannen van minister Vandenbroucke voor een nieuwe financiering van het hoger onderwijs. De minister had over die plannen in 2005 een discussienota laten circuleren.³² Op 16 maart betoogden de Vlaamse Vereniging van Studenten en de onderwijsvakbonden van de Erasmushogeschool Brussel en de Vrije Universiteit Brussel. Ze protesteerden vooral tegen het plan om de financiering van de instellingen in het hoger onderwijs gedeeltelijk afhankelijk te maken van het aantal afgestudeerden. In april betoogden ook acht tot tienduizend studenten en personeelsleden van de universiteit tegen die zogenaamde ‘outputfinanciering’.

Op 14 april keurde de Vlaamse regering de hervormingsplannen van minister Vandenbroucke goed. Alle deelbudgetten voor instellingen bevatten een luik voor onderwijs en onderzoek, dat telkens uit een vast en variabel deel bestond.

Na het protest werd de outputfinanciering afgezwakt. De instellingen kregen geld voor alle studenten in hun eerste jaar, maar in de volgende jaren alleen voor de studiepunten waarvoor de studenten zijn geslaagd. Wel was er per behaald diploma een bonus.

Studenten kregen voorts voldoende studiepunten om te bissen, maar als ze na twee jaar nog geen enkel studiepoint hadden behaald, werd voor de financiering

31. B. HAECK, M. DEWEERDT, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2004, *Res Publica*, 2005, 2-3, p. 332.

32. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 279-280.

Bart Haeck

van hun instelling geen rekening meer met hen gehouden. Om instellingen aan te zetten beginnende studenten goed te begeleiden, kwam er een aanmoedigingsfonds. Ook voor studenten met een handicap of een studiebeurs kregen de onderwijsinstellingen meer geld..

De raad van bestuur van de Katholieke Universiteit Brussel besliste in oktober om in het academiejaar 2007-2008 niet langer het derde bachelorjaar aan te bieden van de opleidingen wijsbegeerte, geschiedenis, politieke wetenschappen en communicatiewetenschappen. Ze anticepeerde daarmee op de regeringsplannen voor een nieuwe financiering van de hogescholen en universiteiten, waarin geen geld was voor richtingen waarvoor weinig studenten zich inschrijven. In de commissie voor Onderwijs van het Vlaams Parlement zei minister Vandenbroucke dat de studenten de garantie kregen dat ze hun opleiding aan de Katholieke Universiteit Leuven konden voortzetten.

Bij het zogenaamde 'mini-decreet' van 16 juni 2006 (B.S. 12 oktober) herstructureerde en flexibiliseerde het Vlaams Parlement het hoger onderwijs. Het verzameldecreet regelde een reeks dringende zaken in afwachting van een globaal decreet over het hoger onderwijs. Twee amendementen bij het decreet maakten de inrichting van de opleiding rechten bij de transnationale Universiteit Limburg (tUL) en een opleiding pop en rock aan de provinciale hogeschool Limburg mogelijk. Bij de stemmingen onthielden sommigen zich, waaronder CD&V-onderwijspecialist Luc Martens. Dat er in Limburg twee opleidingen konden bijkomen, noemde hij een 'eenzijdige en arbitraire voorafname' en strijdig met de rationalisatieplannen van de minister. Minister Frank Vandenbroucke bevestigde dat er voor de nieuwe opleidingen geen garantie is, enkel een mogelijkheid, en dat de instellingen een sterk dossier zouden moeten indienen.

PPS Scholenbouw – De Vlaamse regering selecteerde op 24 november 211 scholen die zouden worden gebouwd of gerenoveerd. De aanbesteding van de werken liep twee maanden vertraging op omdat de selectieprocedure van de financiële partner in het PPS-project van voor af aan moest worden herbegonnen. De PPS-vennootschap kreeg als taak tussen 2007 en 2012 1 miljard euro te investeren in schoolgebouwen.

IX. Welzijn

Kinderopvang – De Vlaamse regering werd het op 31 maart eens over een 'actieplan voor flexibele en occasionele kinderopvang'. Minister-president Leterme had die eind 2005 in het vooruitzicht gesteld.³³ Kinderdagverblijven en andere buitenschoolse opvangcentra kregen een extra budget om open te blijven tussen

33. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 282-283.

7 uur 's morgens en 20 uur 's avonds. Er kwam ook een pool van vooral 50-plus-sers, die moest instaan voor occasionele opvang. Van het budget van 18,5 miljoen euro ging voorts 13 miljoen euro naar de uitbouw van buurt- en nabijheidsdiensten. Voor werkende alleenstaande ouders en co-ouders met kinderen tot drie jaar kwamen er dienstencheques voor kinderopvang in uitzonderlijke situaties en voor maximaal 39 uur. Vooral de VLD had openlijk aangedrongen op dienstencheques voor kinderopvang. Het plan moest 750 banen creëren en vanaf januari 2007 extra opvang bieden aan 49.000 kinderen.

Tweeëntwintig organisaties hielden eind oktober een staten-generaal van de kindervang. Volgens hen waren er 15.000 extra plaatsen in de kinderopvang nodig om komaf te maken met de wachtlijsten. De Vlaamse regering had zich geëngageerd tegen 2008 5.000 plaatsen te creëren, maar volgens de staten-generaal waren er 20.000 nodig.

Zorgverzekering – De verzekeringsmaatschappij Ethias stapte in maart uit de zorgverzekering. Het bedrijf zei dat de zorgverzekering voor haar niet verlieslatend was, maar dat ze geen meerwaarde kon bieden aan de bij haar op de zorgverzekering aangesloten leden. De andere privé-verzekeraar die meedraaide in het systeem van de zorgverzekering, DKV, stapte er niet uit.

Wachtlijsten rust- en ziekenhuizen – De Vlaamse regering nam op 20 januari principieel een ontwerpdecreet aan dat de wachtlijsten voor de bouw van rust- en ziekenhuizen gevoelig inkortte. In plaats van de subsidie voor de bouwwerken in één keer uit te betalen, zou voortaan jaarlijks een deeltje worden uitgekeerd, waardoor meer werven tegelijk konden worden opgestart. Naar schatting 77 rust- en ziekenhuizen moesten op die manier sneller kunnen beginnen met renovatie- of uitbreidingswerken.

Toen het ontwerpdecreet in februari op de agenda van de commissie voor Welzijn van het Vlaams Parlement kwam, protesteerde de VLD. Fractieleidster Patricia Ceysens was het er niet mee eens dat het ontwerpdecreet alleen voorzag in overheidssteun voor rusthuizen die eigendom waren van vzw's en OCMW's. Ceysens kondigde een amendement aan dat de commerciële rusthuizen een overheidswaarborg zou geven, zodat ze makkelijker en goedkoper konden lenen voor hun bouwwerken. De commissie voor Welzijn stelde op 7 februari de bespreking van het ontwerpdecreet en het amendement uit. Het ACW reageerde die dag met een persbericht dat het 'verbolgen' was over de steun aan commerciële rusthuizen.

Later in februari werden de meerderheidspartijen het eens om het ontwerp van decreet ongewijzigd te bespreken en het VLD-voorstel over de waarborg aan de commerciële rusthuizen in een apart voorstel van decreet te gieten. Het Vlaams Parlement voerde de nieuwe regeling voor de subsidies voor rust- en ziekenhuizen in bij decreet van 17 maart (B.S. 16 mei) en voerde de investeringswaarborg in bij decreet van 2 juni (B.S. 27 juni).

Bart Haeck

X. Media

VRT – In september ontsloeg de Vlaamse regering Tony Mary als gedelegeerd bestuurder van de openbare omroep. De beslissing volgde op een turbulent jaar voor Mary in de Vlaamse Radio en Televisieomroep (VRT). Ook daarvoor botste het regelmatig tussen Mary en de politieke wereld, in de hoedanigheid van de Vlaamse regering, voogdijminister Geert Bourgeois en de door de in het Vlaams Parlement vertegenwoordigde partijen aangestelde raad van bestuur van de VRT.³⁴ Het conflict tussen Mary en de politieke wereld had verschillende oorzaken. Er was de voorbereiding en de ondertekening van de nieuwe beheersovereenkomst, die zich afspeelde in een klimaat van onzekerheid over de impact van digitale televisie op de uitgaven en de reclame-inkomsten van televisiezenders. Terwijl Mary veel beslissingsmacht vroeg om die uitdagingen aan te gaan, lijnde de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement de bevoegdheden van de gedelegeerd bestuurder strikter af. Een en ander was een reactie op eerdere conflicten tussen Mary en de Vlaamse overheid, namelijk over de aanstelling van Aimé Van Hecke tot algemeen directeur televisie, over de oprichting van de tijdelijke sportzender Sporza en over het samen met Belgacom bieden op de uitzendrechten voor het Belgisch voetbal.

Een eerste conflict rees in het begin van het jaar. Tijdens zijn toespraak op de nieuwjaarsreceptie van de VRT verkondigde Mary dat de Persgroep en Roularta, de aandeelhouders van VTM en Ka2, ‘de Vlaamse samenleving chanteren’ en daarvoor ‘hun kranten en tijdschriften gebruiken’. Als reactie op die uitspraak legde minister-president Leterme enkele dagen later Mary op zich in zijn publieke verklaringen terughoudend op te stellen. Tot de onderhandelingen over de nieuwe beheersovereenkomst rond waren, mocht hij zich niet uitspreken over de inhoud ervan. In een parlementair debat over het relletje sprak CD&V’er Eric Van Rompuy op 11 januari van een ‘vertrouwensbreuk’.

Een tweede conflict ging over het ontwerp-decreet van minister Bourgeois, dat de bevoegdheden van de raad van bestuur (strategie) en van de gedelegeerd bestuurder (operationele beslissingen) strikter afbakende.³⁵ Toen de commissie voor Media van het Vlaams Parlement op 20 april het ontwerpdecreet unaniem aannam en naar de plenaire vergadering stuurde, liet Mary weten dat hij zich ‘beraadde over zijn functie.’ Toen het ontwerpdecreet in het parlement op de agenda van plenaire vergadering kwam, eiste Mary dat de tekst zou worden bijgestuurd, anders zou hij ‘zijn conclusies trekken’. Het Vlaams Parlement nam de tekst op 10 mei (decreet van 19 mei, B.S. 29 mei) aan. Mary vroeg daags voor de stemming ‘formele garanties’ dat het management de operationele activiteiten zou mogen blijven bepalen. Bourgeois antwoordde in het parlement dat hij ‘formele garanties’ van Mary wilde dat de gedelegeerd bestuurder het decreet loyaal zou uitvoeren.

34. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 285-287.

35. *Ibidem*.

In interviews bekleeg Mary zich nadien openlijk over de nakende politisering van de VRT en bleef hij erop hameren dat de openbare omroep acht digitale themakanalen nodig had om te kunnen concurreren met de nieuwe commerciële digitale zenders.

Ondertussen liepen de voorbereidingen van de nieuwe beheersovereenkomst voort. Op 15 juni besliste de Vlaamse regering dat er in de beheersovereenkomst hoogstens één digitaal themakanaal zou worden ingeschreven – voor cultuur – en dat ook het door Mary extra budget voor de acht zenders – 200 miljoen euro – er niet zou komen. Het VRT-budget zou jaarlijks blijven stijgen, maar niet langer met de 4 procent van de vorige beheersovereenkomst. Het financiële plan vormde het uitgangspunt in de finale onderhandelingen tussen de VRT-top en de Vlaamse regering.

Op 19 juni zei Mary in een toespraak voor het VRT-personeel dat hij de beheersovereenkomst niet zou ondertekenen als de Vlaamse regering de budgetten – waarover werd onderhandeld in de gesprekken over de beheersovereenkomst – niet zou verhogen.

Op 21 juni debatteerde de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement over de kwestie. CD&V vroeg het ontslag van Mary. De andere meerderheidspartijen steunden hem niet.

Op 22 juni deelde Mary in een persbericht mee: ‘het voltallige VRT-directiecomité en de gedelegeerd bestuurder aanvaardden natuurlijk dat de VRT-visie niet onmiddellijk volledig kan gerealiseerd worden. Ze zijn het erover eens dat, gelet op het kader dat de Vlaamse regering heeft geformuleerd, de VRT zijn actieplannen moet aanpassen.’

Op 21 juli ondertekende Mary de beheersovereenkomst voor de periode 2007-2011. In het contract vroeg de Vlaamse overheid de VRT prioritair werk te blijven maken van informatie en cultuur. De doelstellingen werden iets ambitieuzer: minimaal zestig procent van de tv-kijkers voor informatie en nieuws moesten per dag op de VRT-tv afstemmen. Voor cultuur ging het om 20 procent op weekbasis en voor educatie, kennis en wetenschap ging het om 25 procent. Bij de radio werd Radio 2 het kanaal van de Nederlandstalige muziek, werd de cultuurzender Klara het crossmediale cultuurmerk van de VRT. Ook het aanbod van Radio 2 en tv-zender Eén moesten versmelten tot één merk. Voorts moest in september 2007 het digitaal cultuurkanaal operationeel worden. Tot slot moest de VRT de Vlaamse identiteit versterken door meer Vlaamse fictie uit te zenden.

Op de dag waarop de beheersovereenkomst werd ondertekend, stuurde EU-commissaris voor concurrentie Neelie Kroes een brief aan de Vlaamse overheid waarin ze meer uitleg vroeg over de rol en de financiering van de VRT. Het EU-onderzoek was in 2004 opgestart na een klacht van de Vlaamse Media Maatschappij, de private groep boven VTM, Kanaal 2, JimTV en Q-Music.³⁶

36. B. HAECK, M. DEWEERDT, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2004, *Res Publica*, 2005, 2-3, p. 343.

Bart Haeck

In het najaar rees een laatste conflict over de nieuwe reeks van de populaire Eén-reeks 'Flikken'. De VRT-directie tekende een contract met Belgacom, waardoor de programma's in avant-première aangeboden werden aan de betalende abonnees van Belgacom TV. De raad van bestuur van de VRT kantte zich op 11 september tegen het principe dat VRT-programma's eerst kunnen worden getoond aan een betalend publiek. Als reactie stuurde Mary op 12 september een persbericht uit. Daarin citeerde hij uit een brief van Bourgeois, waarin de minister hemzelf en Guy Peeters vroeg 'af te zien van het tegen betaling aanbieden van de nieuwe Flikken-afleveringen vooraleer ze op het open net worden uitgezonden.' Mary noemde dat in hetzelfde persbericht een 'onaanvaardbare inmenging in de autonomie van de openbare omroep.'

Op 14 september dagvaardde Mary de raad van bestuur van de VRT en de openbare omroep. Mary zei dat hij de arbeidsrechter wilde laten vaststellen dat de Vlaamse regering en de raad van bestuur zijn bevoegdheden als gedelegeerd bestuurder uithollen. In een persmededeling zei Mary dat hij de VRT wenste te blijven leiden en dat hij dat enkel doeltreffend kon doen als zijn bevoegdheden werden hersteld.

Diezelfde avond kwam de Vlaamse regering in een speciale ministerraad bijeen om de algemene vergadering van de VRT de opdracht te geven het contract met Mary te beëindigen. Op 15 september ontsloeg de algemene vergadering van de VRT – samengesteld uit de leden van de Vlaamse regering, de voorzitter van de raad van bestuur van de VRT en de gedelegeerd bestuurder – Tony Mary. Tegelijk stelde ze oud-VRT-journalist Piet Van Roe aan als tijdelijke opvolger van Mary. De Vlaamse regering liet weten dat ze meteen op zoek ging naar een opvolger voor Van Roe.

Op 20 september bereikten Mary en de Vlaamse regering een akkoord over een ontslagvergoeding van 775.000 euro, gekoppeld aan een niet-concurrentiebeding. Het ontslag was daarmee formeel rond.

In een hoorzitting in het Vlaams Parlement, op 26 oktober, stelde Van Roe het digitale cultuurkanaal ter discussie. Hij zei dat het niet evident was dat het kanaal er zou komen, omdat er eerst geld moest worden voor gevonden. Tijdens de hoorzittingen maakten sommige parlementsleden zich bezorgd over de financiën van de VRT. Financieel directeur Willy Wijnants gaf toe dat een deel van de in de voorbije jaren opgebouwde reserves naar structurele uitgaven waren gegaan. Op 30 november werd bekend dat de VRT het digitaal cultuurkanaal met minstens vier maanden uitstelde. Eind december stelde Van Roe het ondernemingsplan 2007 voor. Daarin was sprake van 18 tot 40 miljoen euro besparingen.

Op 18 oktober vertrok ook algemeen directeur televisie Aimé Van Hecke bij de VRT om bij de mediagroep Sanoma Magazines Belgium te gaan werken. Mary had destijds Van Hecke aangesteld als algemeen directeur televisie, tegen de zin van de raad van bestuur en het Vlaams Parlement.

XI. Energie

Aardgas – Op 13 december nam het Vlaams Parlement een voorstel van decreet aan dat de beheerders van het aardgasnet in Vlaanderen tijd gaf tot 2015 om de dekkingsgraad van hun net uit te breiden. Toenmalig SP.A-voorzitter Steve Stevaert had dat op 9 augustus 2003 in *Het Laatste Nieuws* beloofd. Het decreet vertraagde de timing voor die belofte. In dichtbevolkte gebieden moest volgens het decreet pas tegen 2015 ten minste 95 procent van de woningen aansluitbaar zijn op het aardgasnetwerk.

Kyoto – De Vlaamse regering keurde op 12 mei het klimaatsbeleidsplan 2006-2012 goed. Het plan heeft de ambitie de kloof met de doelstellingen van het VN-klimaatverdrag van Kyoto te dichten. Volgens dat protocol moet Vlaanderen de uitstoot van broeikasgassen in 2012 met 5,2 procent laten dalen in vergelijking met 1990. Minister Peeters stelde voor 500 miljoen euro maatregelen voor die de achterstand met tachtig procent moesten doen slinken. Daarbij werd gefocust op vijf domeinen:

- Mobiliteit: Tegen 2010 moest 5,75 procent van de verkochte brandstof in de transportsector biologisch zijn. Er kwam ook promotie voor carpoolen, telewerken en van spoorverkeer.
- Gebouwen: strengere normen voor energieprestaties, het erkennen van energiedeskundigen, premies en energie-audits moesten gebouwen energiezuiniger maken.
- Elektriciteitsproductie: Tegen 2010 moest 6 procent van de elektriciteit uit hernieuwbare bronnen, zoals wind, zon of biomassa, zijn opgewekt. Voor warmtekrachtkoppeling lag de doelstelling op 19 procent van de elektriciteitsproductie. Op 28 april had minister Peeters al bekend gemaakt dat de voorwaarden om subsidies te krijgen voor warmtekrachtkoppelingen, soepeler werden.
- Industrie: In de plannen voor de industrie stonden de energie-convenanten centraal. Die bestonden al, maar zouden worden uitgebreid met afspraken over het terugdringen van lachgas en fluorgas.
- Landbouw: Vooral het brandstofgebruik in serres moest lager. Voorts was er ook nadruk op milieuvriendelijke brandstof.

Voor de overige 20 procent was de regering van plan buitenlandse emissierechten te kopen. Daarvoor was – deels in 2005³⁷ al – 37 miljoen euro gereserveerd.

XII. Varia

Inburgering – Begin mei stelden de door de regering aangestelde ‘zeven wijzen’ hun rapport over de normen en waarden van de Vlaamse samenleving voor. Het

37. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, p. 255.

Bart Haeck

document diende als leidraad voor de cursussen maatschappelijke vorming, die naast taallessen de kern vormen van een inburgeringstraject. In het rapport stonden vrijheid, gelijkheid, solidariteit, respect en burgerschap als de fundamentele waarden van de Vlaamse samenleving omschreven.

Bij decreet van 14 juli (B.S. 9 november) stuurde het Vlaams Parlement het inburgeringsbeleid bij. Volgens de nieuwe regels zouden zogenaamde 'nieuwkomers' (niet-EU-burgers, die ook niet in Vlaanderen zijn geboren) altijd moeten inburgeren, ook al huwen ze met een Vlaming. De inburgeringsplicht zou ook gelden voor 'oudkomers' die van een leefloon leven. Onder oudkomer wordt iemand verstaan die niet in Vlaanderen is geboren, van wie één ouder evenmin in Vlaanderen is geboren en die al twaalf maanden in Vlaanderen woont. Tot slot moesten ook buitenlandse beoefenaars van eredienssten en vluchtelingen van wie de asielaanvraag ontvankelijk is verklaard inburgeren. Onderdanen van een EU-lidstaat konden nooit worden verplicht in te burgeren.

Tegelijk werd inburgering minder vrijblijvend. Wie de cursussen niet volgt en daar geen geldige reden voor heeft, moest een administratieve boete van 50 tot 50.000 euro betalen. In de eerdere regeling was sprake van een gewone boete, maar het parket seponeerde vrijwel alle dossiers.³⁸

Op 23 mei maakte *De Standaard* bekend dat er in 2005 714 nieuwkomers een inburgeringstraject hadden afgesloten. In 2004 ging het om 209 mensen.

Wooncode – De Raad van State besliste in februari dat de Vlaamse overheid in haar voorontwerp van decreet over de Sociale Wooncode een sociale woning mocht weigeren aan wie geen Nederlands kent en niet bereid is het te leren. Volgens de Raad was die maatregel mede verantwoord door de bekommernis om een goede communicatie tussen huurder en verhuurder. De Raad van State noemde het voorts van belang dat de taallessen een inspanningsverbintenis inhielden en geen resultaatsverbintenis. De Raad had wel enkele opmerkingen over de toepassing van de wooncode in de faciliteitengemeenten.

Na het positief advies keurde de Vlaamse regering het voorontwerp van decreet op 24 februari definitief goed. Een dag later besliste de regering van de Franstalige Gemeenschap een belangenconflict in te roepen. Ook de Waalse regering riep een belangenconflict in. Het Overlegcomité, dat het belangenconflict behartigde, stelde op 8 maart juristen aan om te onderzoeken in welke mate de regering in haar ontwerp van decreet rekening had gehouden met het advies van de Raad van State. De regeringsplannen voor de Vlaamse Wooncode hadden in 2005 al tot heel wat reactie bij de Franstaligen geleid.³⁹

Na het verstrijken van de wettelijke termijnen voor het oplossen van het belangenconflict werd het ontwerpdecreet in mei in het Vlaams Parlement ingediend. De plenaire vergadering keurde het ontwerpdecreet op 6 december goed. Naast

38. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 292-293.

39. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 291-292.

het invoeren van een taalbereidheid bevatte het decreet nog enkele nieuwigheden. Zo kon de sociale huurmaatschappij het contract opzeggen wanneer een huurder in de proefperiode van de eerste twee jaar niet stipt de huur betaalde of overlast veroorzaakte.

LRM – De commissie voor Algemeen Beleid van het Vlaams Parlement besprak op 31 januari het rapport dat Ernst & Young had gemaakt over onregelmatigheden bij de Limburgse Reconversiemaatschappij, waarover de krant *De Tijd* in 2005 had bericht.⁴⁰ Dirk Van Mechelen, de voogdijminister over de LRM, gaf toe dat er niet altijd sprake was geweest van deugdelijk bestuur bij de LRM.

Het rapport vermeldde dat Theo Donné, de financieel directeur van de LRM, op een openbare veiling van LRM-gronden mee had geboden om de prijs op te drijven. Van Mechelen noemde dat ‘onaanvaardbaar’. Hij kondigde ook aan dat hij werk maakte van een decreet over deugdelijk bestuur bij de Vlaamse investeringsmaatschappijen.

Naar aanleiding van de persaandacht voor de onregelmatigheden bij de LRM had de Vlaamse regering eind 2005 de vernieuwing van de raad van bestuur uitgesteld. Eind februari besliste ze de benoeming van de nieuwe bestuurders opnieuw uit te stellen en ook alle andere beslissingen – zoals het opstellen van een nieuwe beheersovereenkomst – omtrent de LRM te bevriezen. Ze wilde zich eerst grondig beraden over de manier waarop de voor Limburg geplande investeringen het best werden uitgevoerd.

De Tijd citeerde op 28 februari uit een discussienota van voogdijminister Dirk Van Mechelen aan de regering waarin de LRM ter discussie werd gesteld. ‘Een investeringsmaatschappij behouden voor één provincie, ruim twintig jaar na de laatste mijnsluiting, valt steeds moeilijker te verantwoorden’, stond in de tekst. In de discussietekst werd voorgesteld de LRM in drie stukken op te splitsen: de investeringen in bedrijven zou worden ondergebracht bij Participatiemaatschappij Vlaanderen, de vastgoedactiviteiten – waaronder de historische mijnsites en bedrijventerreinen – zouden naar de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij gaan en LRM-dochter Lisom – die ‘niet-rendementsgebonden investeringen’ deed – zou worden ondergebracht bij het provinciebestuur.

In maart benoemde de regering een nieuwe raad van bestuur voor de LRM. Op 22 maart lichtte minister Van Mechelen de beslissing al kort toe in de commissie voor Algemeen Beleid van het Vlaams Parlement. Hij zei dat het Limburgplan in 2010 moet zijn uitgevoerd en dat de Vlaamse regering op dat moment moet kiezen voor een voortzettings- of een uitdoofscenario. Toen de Vlaamse regering enkele dagen later de raad van bestuur aanstelde, maakte Vlaams minister-president Leterme bekend dat Leo Delcroix (o.m. voormalig CVP-partijsecretaris en minister van Defensie) expert zou worden bij de Limburgse Reconversiemaatschappij. Voor Delcroix, die niet was veroordeeld voor de milieuboxenaffaire omdat het dossier was verjaard, betekende de aanstelling politiek eerherstel.

40. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 290-291.

Bart Haeck

Diezelfde maand maart heropende het parket van Hasselt het onderzoek naar onregelmatigheden bij de LRM na een klacht met burgerlijke partijstelling van Eric Indeherberghe, de bij de LRM ontslagen algemeen secretaris.

Wapenhandel – De senatoriële begeleidingscommissie van het Vast Comité van Toezicht op de Inlichtingendiensten publiceerde eind januari een rapport waarin stond dat de Staatsveiligheid de federale minister van Justitie, Laurette Onkelinx, en de bevoegde overheden niet correct geïnformeerd hadden over de uitvoer van een isostatische pers naar Iran. Omdat de uitvoer door een Vlaams bedrijf, Epsi, was gebeurd, deinde de zaak uit naar het Vlaams Parlement, waar de commissie voor Wapenhandel de kwestie op 9 februari besprak.

Volgens de door minister Moerman aangehaalde reconstructie van de feiten had Epsi in november 2004 een kleine isostatische pers naar Iran uitgevoerd. Volgens het Europese exportbeleid was voor het toestel geen wapenuitvoervergunning nodig, omdat de machine te klein is om nucleaire materialen te kunnen samendrukken.

De Amerikaanse inlichtingendienst CIA waarschuwde er echter in de zomer van 2005 voor dat Iran zou proberen een isostatische pers te kopen om die voor nucleaire doeleinden te gebruiken. Een Vlaamse ambtenaar kreeg op een vergadering met de Staatsveiligheid de CIA-waarschuwing te horen en gaf experts de opdracht de Epsi-pers nader te onderzoeken. De conclusie luidde dat een nucleaire toepassing bijzonder moeilijk en weinig waarschijnlijk was. Volgens Moerman liet de ambtenaar na haar te informeren. Later startte Moerman een tuchtprocedure tegen de man op.

Epsi kreeg daarom een attest dat het voor een kleine isostatische pers geen uitvoervergunning nodig had. Het bedrijf gebruikte dat attest om te leveren aan Iran Aircraft Manufacturing Industries. Volgens Epsi en minister Moerman ging het niet om een militair bedrijf. Volgens Groen! was IAMI wel een militair bedrijf en was er dus voor iedere levering een uitvoervergunning nodig.

Tot slot bleek dat de douane wel het attest had gecontroleerd, maar niet gecheckt had of de goederen in de dozen overeenkwamen met wat het attest vermeldde.

Minister van Buitenlandse Handel Moerman liet op 7 juni in de commissie voor Wapenhandel blijken dat de samenwerking tussen de gewesten voor het afleveren van exportvergunningen van wapens mank liep. De gewesten moesten een samenwerkingsakkoord sluiten waarin stond in welke gewest een bedrijf met over meerdere gewesten verspreide vestigingen een licentie-aanvraag moest indienen. In de vergadering zei Moerman ironisch dat 'ontwerpversie 22' van dat akkoord voorlag. Moerman zei daarom in de pers dat de wapenuitvoer opnieuw een federale bevoegdheid zou moeten worden. Naast de impasse tussen de gewesten haalde ze ook het douane-incident in het Epsi-dossier aan.

Buitenlands beleid – Het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap (Vleva) ging op 31 augustus van start met een algemene vergadering en een raad van bestuur. Vlaams parlements lid, senator en oud-minister-president Luc Van den Brande werd voor vijf jaar tot voorzitter benoemd.

Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2006

Op 16 maart ontving minister-president Letermé de Nederlandse premier Jan Peter Balkenende op een officieel bezoek in Brugge. Op de agenda stond een bespreking van enkele Belgisch-Nederlandse dossiers, waaronder de IJzeren Rijn, de tunnel onder het kanaal Gent-Terneuzen,⁴¹ de Scheldeverdragen⁴² en het Benelux-verdrag, dat in de periode 2008-2010 moet worden vervangen.

Wegwijzers – Minister van Binnenlands Bestuur Keulen vaardigde in december een ministerieel besluit uit dat bepaalde dat alle Franstalige wegwijzers en straatnaamborden in de Vlaamse gemeenten moesten worden weggehaald.

41. Supra, VI. Infrastructuur en mobiliteit.

42. B. HAECK, Overzicht van het Vlaamse politiek gebeuren in 2005, *Res Publica*, 2006, 2-3, pp. 270-271.